

Asunto ensin 2.0 -muutoslaboratorio – kohti uutta ohjelmaa

TIIMITYÖTÄ

Annalisa Sannino ja Hannele Kerosuo,
Tampereen yliopisto

Yrjö Engeström, Helsingin yliopisto

Muutoslaboratorioihin osallistuneet
asunnottomuustyön tekijät, asiantuntijat ja
johtotehtävissä toimivat

Tutkijaryhmästä

-olemme työn ja oppimisen tutkijaryhmä

-uskomme, että maailmaa voidaan muuttaa toisenlaiseksi – sellaiseksi, jossa kaikki voivat kukoistaa

-oppimistutkijoille tämä on haaste luoda edellytyksiä uudelle oppimiselle ja toiminnan organisoinnille

-näemme tutkimuksen katalysaattorina muutoksia palvelevalle, sektorirajat ylittävälle analyysille, käsitteenmuodostukselle ja osallistavalle suunnittelulle

-asunnottomuustyön uudistumista palvelevaan tutkimusprosessiin olemme saaneet tukea Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnalta professori Annalisa Sanninolle ja dosentti Hannele Kerosuolle; professori emeritus Yrjö Engeström työskentelee vapaaehtoisena; tutkimushanke ei ole saanut ulkopuolista rahoitusta

Organisaatiot ja toimijat, jotka olivat edustettuina Muutoslaboratorioissa

1. *Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA*
2. ***Asunnottomuuden ennaltaehkäisyn toimenpideohjelma AUNE, Ympäristöministeriö***
3. *Diakonissalaitos*
4. *Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry*
5. *Espoon kaupunki*
6. *Helsingin kaupunki, Asumisneuvonta*
7. *Helsingin kaupunki, Psykiatria ja päihdepalvelut*
8. *HUS Helsingin yliopistollinen sairaala*
9. *Lahden kaupunki*
10. *Pelastusarmeija*
11. *Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Tampereen yliopistollinen sairaala*
12. *Porin kaupunki, Psykososiaaliset palvelut*
13. *Rikosseuraamuslaitos*
14. *Silta-Valmennusyhdistys ry*
15. *Sininauhasäätiö*
16. *Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö*
17. *Takuusäätiö*
18. *Tampereen A-Kilta*
19. *Tampereen kaupunki, Aikuissosiaalityö*
20. *Tampereen kaupunki, Asumisen asiakasohjaus*
21. *Tampereen kaupunki, Asumisen kehittäminen ja palvelutilaverkot*
22. *Tampereen kaupunki, Asumispäivystys*
23. ***Tampereen kaupunki, Psykososiaalisen tuen palvelut***
24. *Tampereen Vuokra-asunnot Oy*
25. *Tampereen Vuokratalosäätiö*
26. *Vailla vakinaista asuntoa ry*
27. *Vantaan kaupunki, Aikuissosiaalityö*
28. ***Y-Säätiö***

Miksi tarvitaan Asunto ensin 2.0? (1)

On syntynyt tarve kehittää Suomen Asunto ensin –periaatetta yhteistoiminnallisemmaksi ja yhteisöllisemmäksi niin, että toiminta ylittää organisaatioiden, sektorien ja päätöksenteon tasojen rajat

Tämä edellyttää koko yhteiskunnan, sen organisaatioiden ja asuinalueiden mobilisointia
Mobilisoinnin tulee suuntautua johdonmukaiseen yhteiseen vision, Asunto ensin 2.0-konseptiin,
jonka kaikki toimijat kokevat omakseen

Kaksi haastetta:

-Yhteinen visio ja konsepti on nyt rakennettava tilanteessa, jossa on käynnissä sukupolvenvaihdos ja samalla asunnottomuustyön asiakkaat ovat entistä moninaisempia taustoiltaan ja tarpeiltaan

-Vastuu asunnottomuuden poistamisesta on siirtymässä kaupungeille

Miksi tarvitaan Asunto ensin 2.0? (2)

Suomen Asunto ensin-periaate on nykymuodossaan mittavan yhteiskunnallisen oppimissyklin tulos

Tämä sykli on nyt tullut päätepisteeseensä

sukupolvenvaihdos avaintoimijoiden keskuudessa,
olemassaolevien sektoroituneiden tukipalvelujen rajoittuneisuus,
asunnottomuuden kasvava monimuotoisuus

Uusi oppimissykli on alkanut

Osoituksia uuden alkamisesta:

- a) vahva aloitteellisuus ja sitoutuminen Asunto ensin-periaatteen uudistamiseen avaintoimijoiden ja asumisyksiköiden keskuudessa
- b) hallitusohjelmassa ensimmäistä kertaa Asunto ensin-periaate ja sitoutuminen asunnottomuuden poistamiseen kahdeksassa vuodessa

Muutoslaboratorio

-menetelmä, joka palvelee osallistavaa analyysia, käsitteenmuodostusta ja suunnittelua

Muutoslaboratorio tukee kiihdytettyä ylisektoraalista, organisaatioiden välistä oppimista ja muutosta

Kolme Muutoslaboratoriota vuonna 2019

Muutoslaboratorio Ruusulankatu
10:ssä Helsingissä tuki asumisyksikön
työtavan perusteellista uudistamista,
jonka henkilökunta itse aloitti
maaliskuussa 2018

RK CL1 1.2.2019

RK CL4 15.3.2019

RK CL2 15.2.2019

RK CL5 29.3.2019

RK CL3 1.3.2019

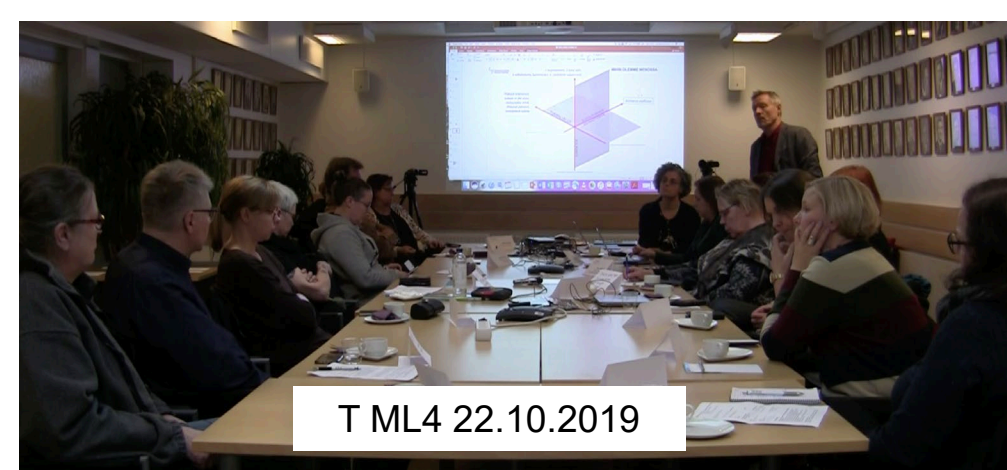

RK CL6 12.4.2019

Kolme Muutoslaboratoriota vuonna 2019

Muutoslaboratorio Ruusulankatu
10:ssä Helsingissä tuki asumisyksikön
työtavan perusteellista uudistamista,
jonka henkilökunta itse aloitti
maaliskuussa 2018

Tampereen Muutoslaboratorio tuotti yhteisen
mallin ja toimenpideohjelman Tampereen
asunnottomuustyölle 2020-2025

Kolme Muutoslaboratoriota vuonna 2019

Muutoslaboratorio Ruusulankatu
10:ssä Helsingissä tuki asumisyksikön
työtavan perusteellista uudistamista,
jonka henkilökunta itse aloitti
maaliskuussa 2018

Asunto ensin 2.0 – Muutoslaboratio palveli
Asunto ensin-periaatteen uudistamista ja
asunnottomuuden poistamiseen tähtäävän
kansallisen strategian seuraavan vaiheen
muovaamista

Tampereen Muutoslaboratorio tuotti yhteisen
mallin ja toimenpideohjelman Tampereen
asunnottomuustyölle 2020-2025

HF2.0 ML1 7.6.2019

HF2.0 ML2 14.08.19

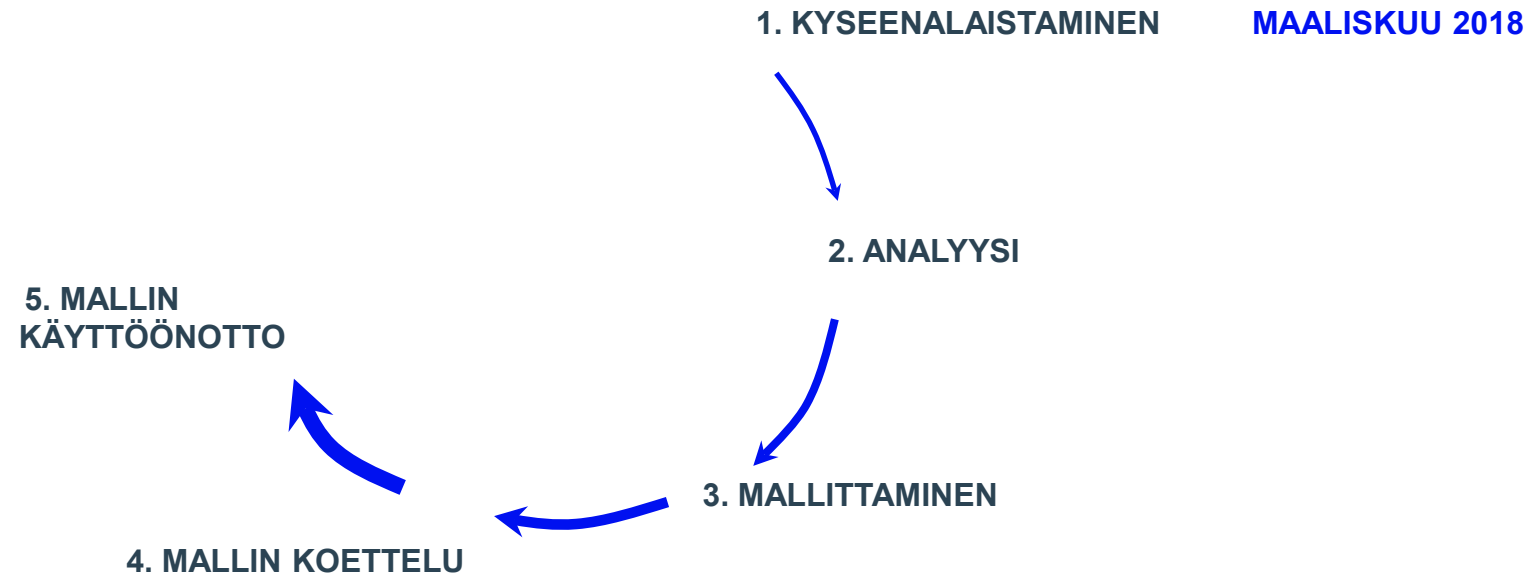
HF2.0 ML5 8.11.19

HF2.0 ML3 8.10.19

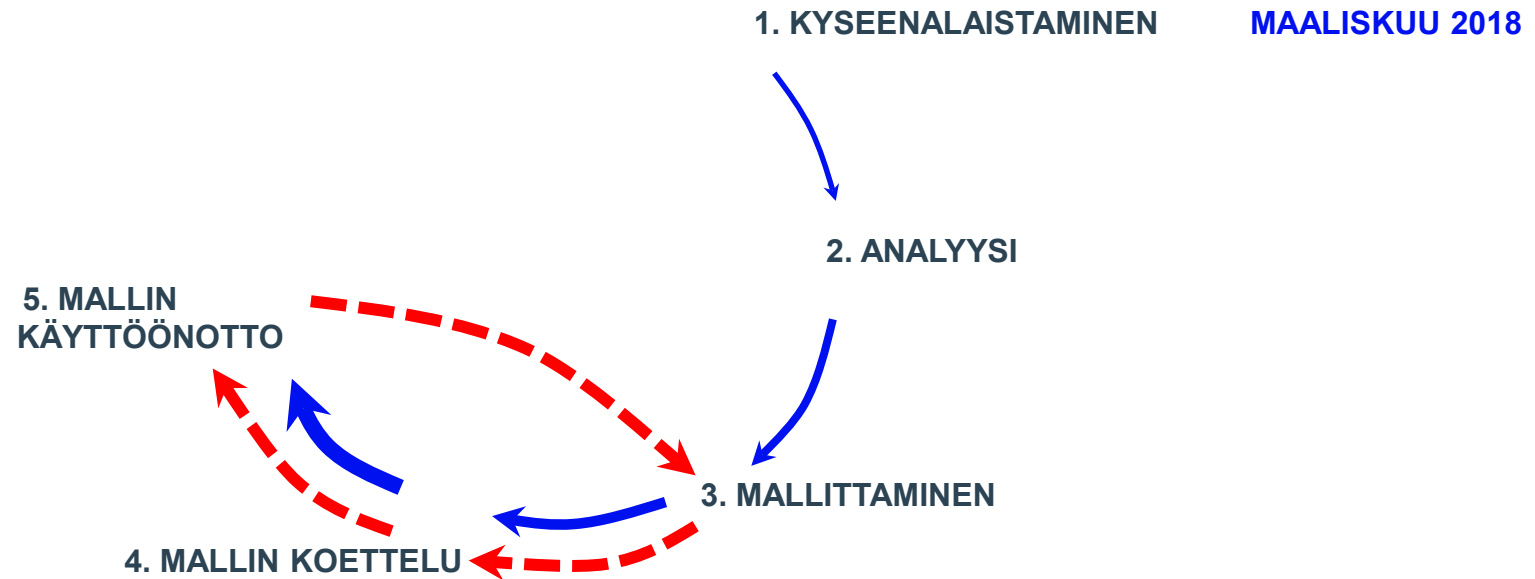

RUUSULANKADUN OPPIMISSYKLI ENNEN MUUTOSLABORATORIOTA

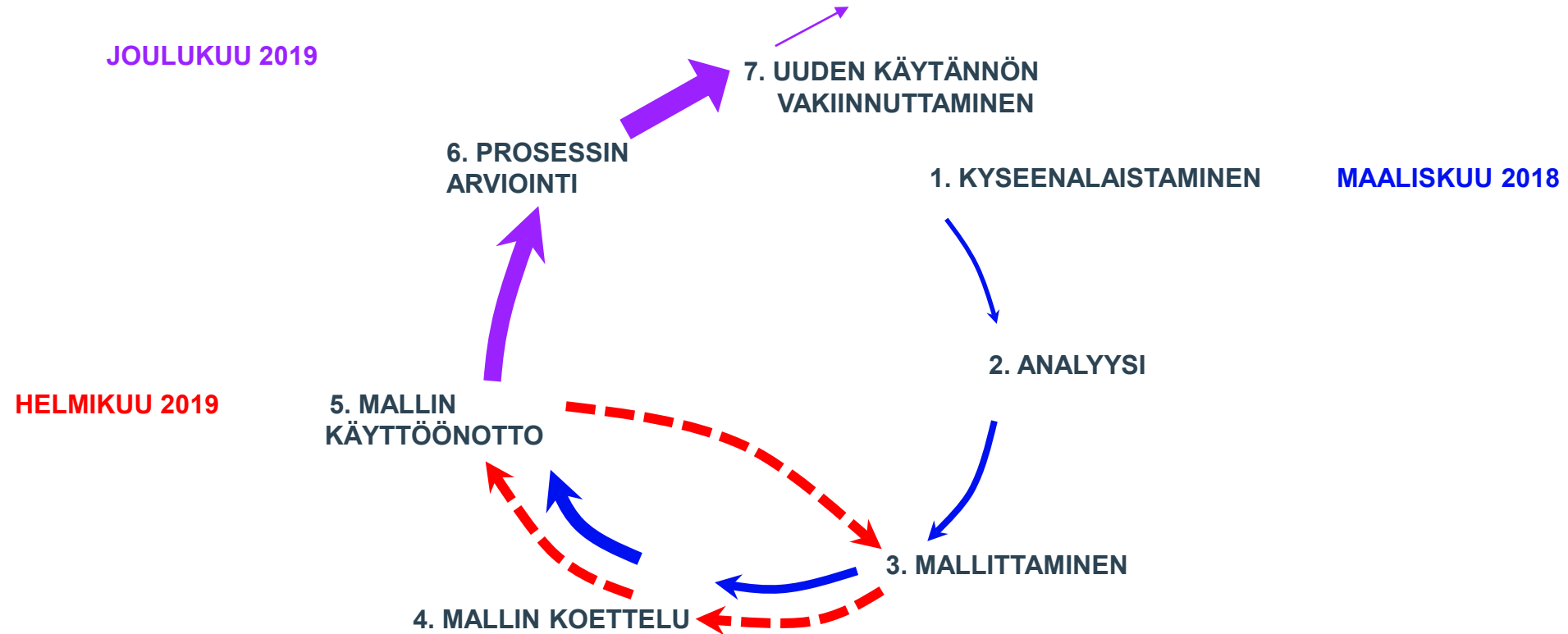

RUUSULANKADUN OPPIMISSYKLI MUUTOSLABORATORION AIKANA

HELMIKUU 2019

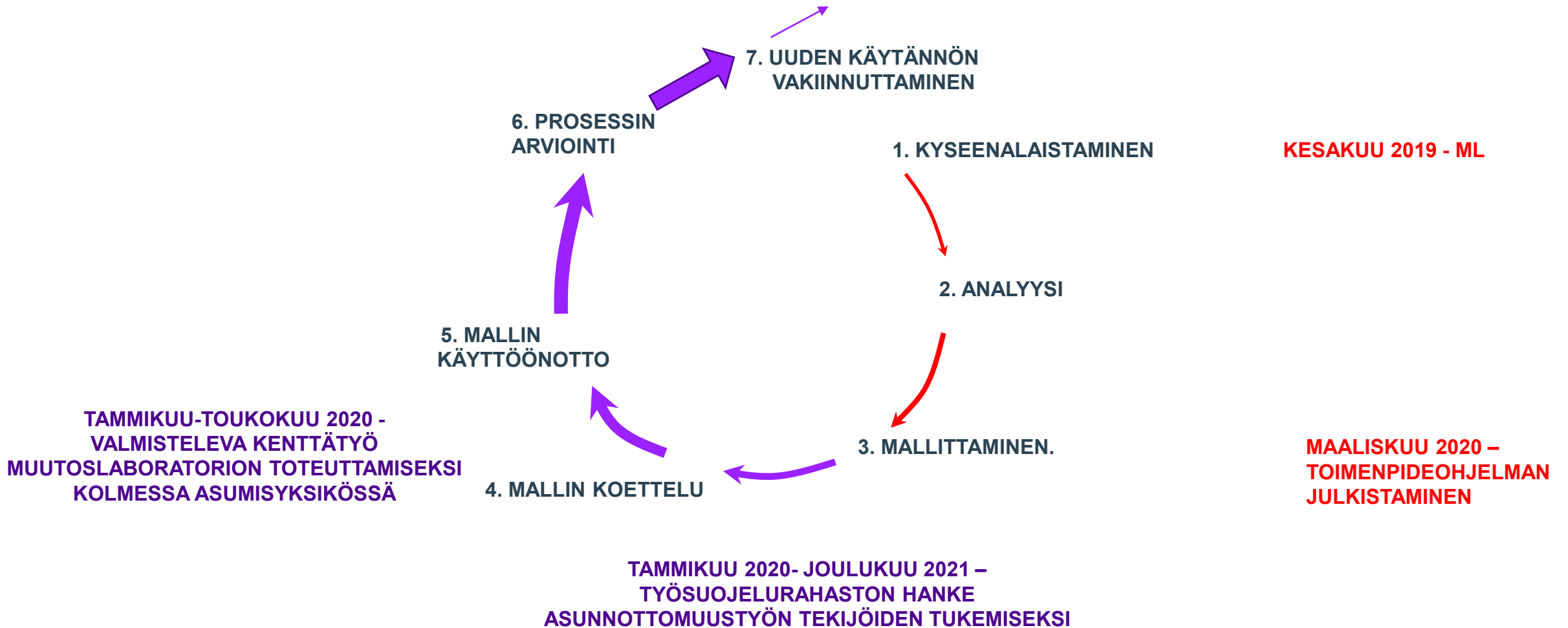

RUUSULANKADUN OPPIMISSYKLI MUUTOSLABORATORION JALKEEN

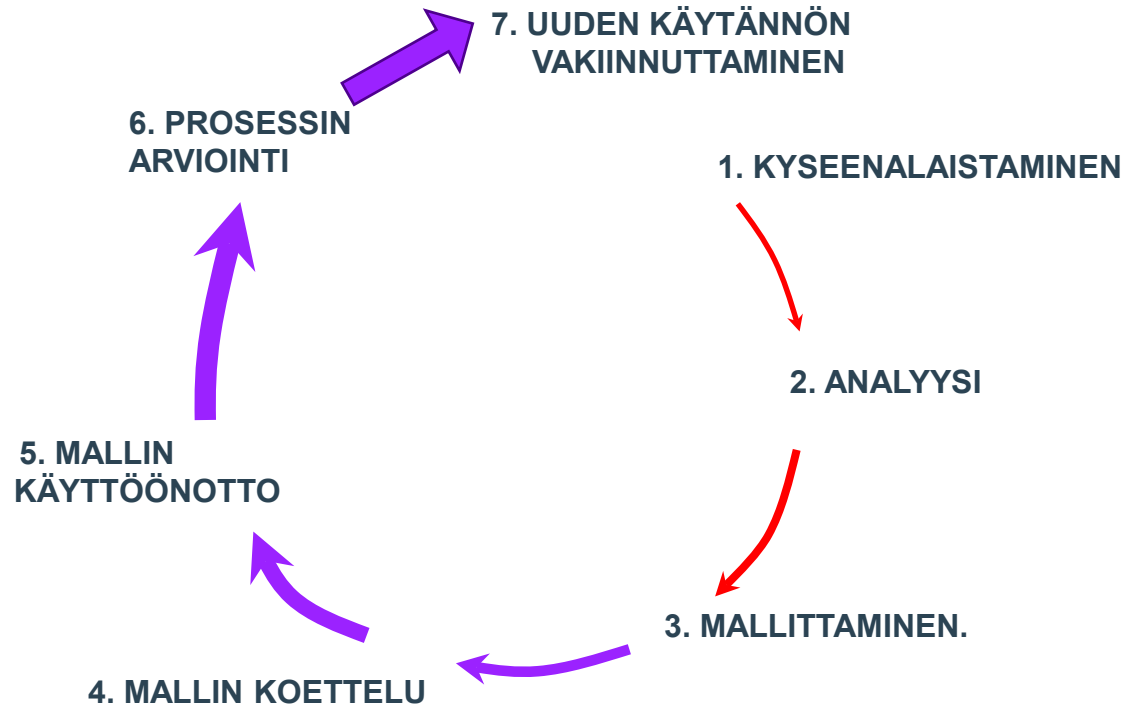

TAMPEREEN OPPIMISSYKLI

ASUNTO ENSIN 2.0 OPPIMISSYKLI

KESAKUU 2019 - ML

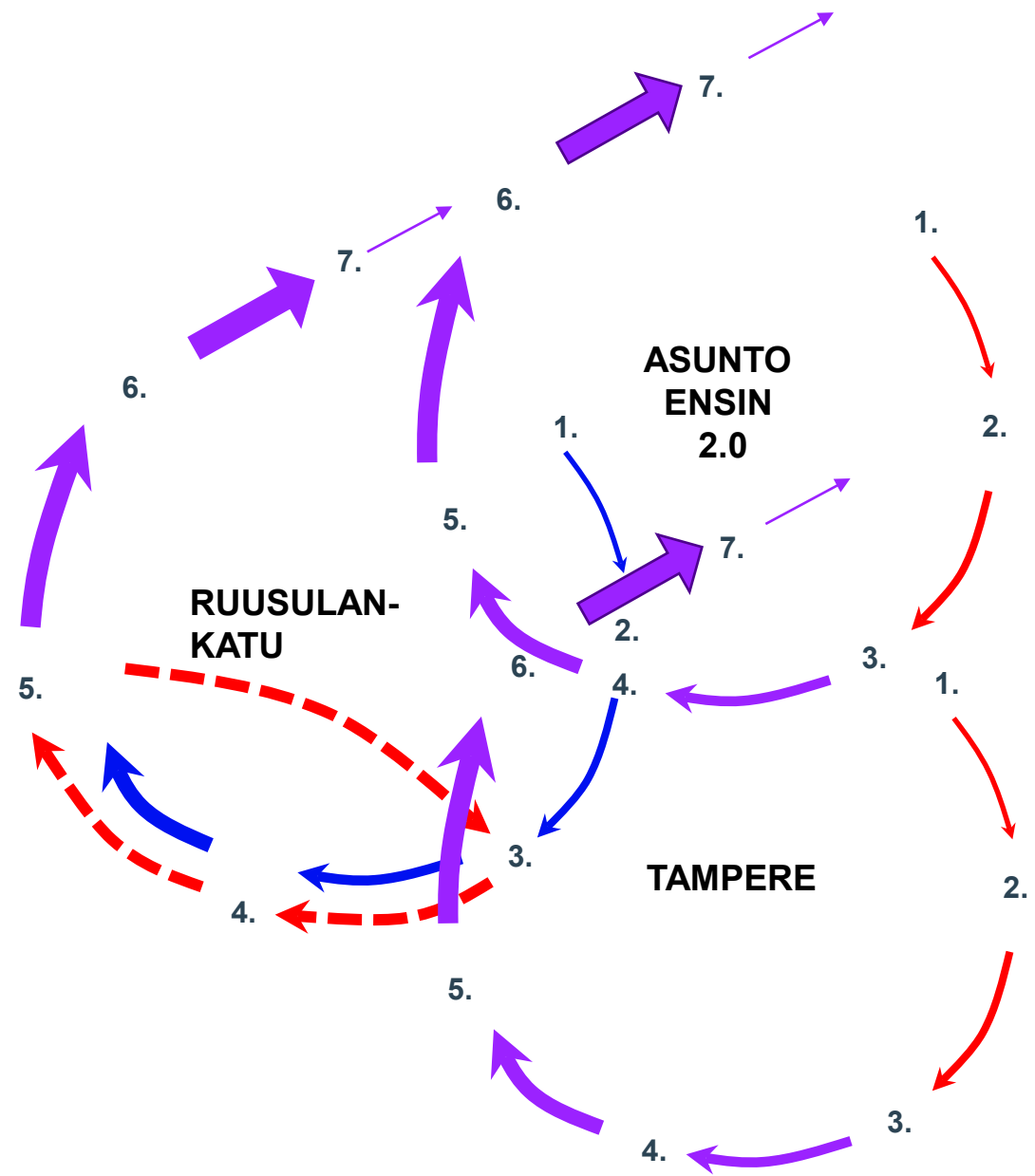
2020 – KAUPUNGIT LAATIVAT JA OTTAVAT KÄYTTÖÖN OMAT ASUNNOTTOMUUSOHJELMANSA

**HELMI-MAALISKUU 2020 –
'ASUNTO ENSIN 2.0: TEHDÄÄN
YHDESSÄ JOKAISELLE
MAHDOLLISUUS'-
ASIAKIRJAN
JULKISTAMINEN**

**TAMMIKUU 2020- JOULUKUU 2021 –
TYÖSUOJELURAHASTON HANKE
ASUNNOTTOMUUSTYÖN TEKIJÖIDEN TUKEMISEKSI**

ERI TASOJEN OPPIMISSYKLIT KIETOUTUVAT YHTEEN JA VAHVISTAVAT TOISIAAN

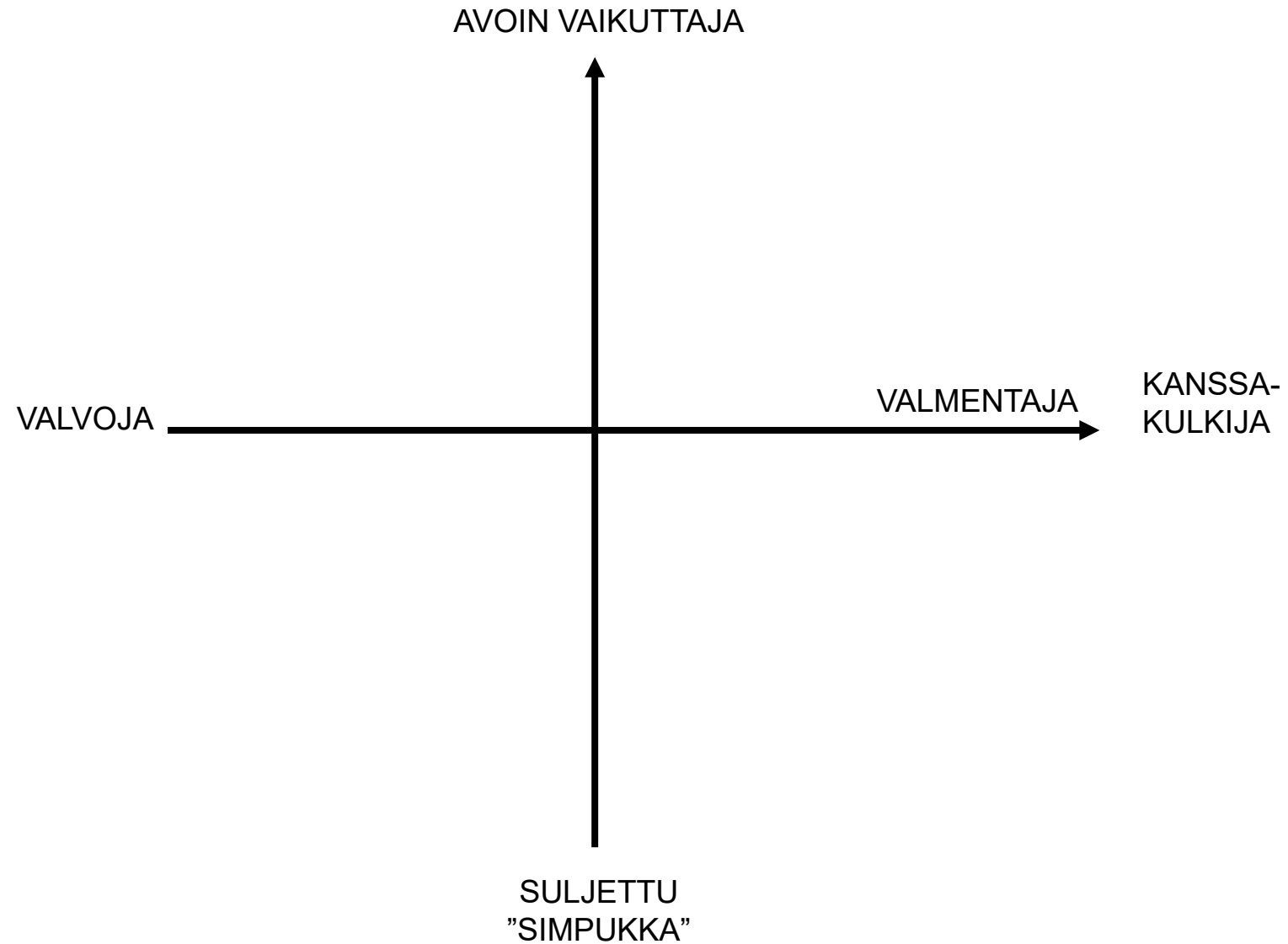
Lukuisat viittaukset Ruusulankatuun kahdessa muussa Muutoslaboratoriossa osoittavat, että muutoksen tärkeä lähde yli organisaatioiden, sektorien ja hierarkiatasojen on innovaatioissa, joita etulinjan työntekijät tekevät asiakkaidensa kanssa

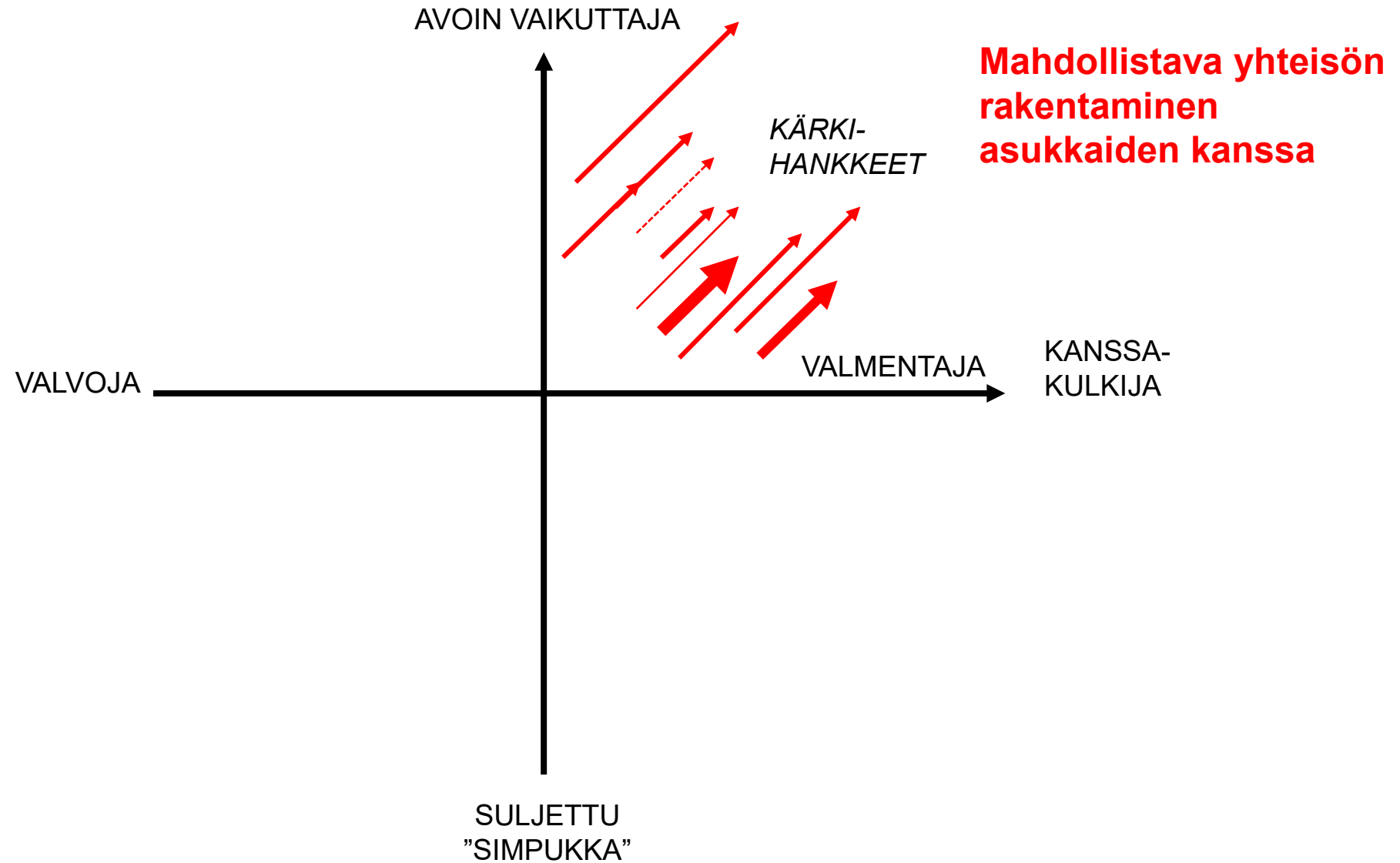
Lähikuukausien aikana analysoimme kolmessa Muutoslaboratoriossa koottua aineistoa saadaksemme selville, miten oppimissyklit kytkeytyvät yhteen; analyysin tulosten avulla voidaan auttaa eri tasoja oppimaan toisiltaan

MUUTOSLABORATORIOIDEN TULOKSIA

RUUSULANKADUN KEHITYKSEN SUUNTA

RUUSULANKADUN KEHITYKSEN SUUNTA

RUUSULANKADUN TOIMINNAN KEHITTÄMISEN KÄRKIHANKKEET

(ensimmäinen luonnos RK CL 6, 12.04.2019)

KÄRKIHANKE

1. Yhteisökeittiö ja yhteisöruokailu

2. Asukkaiden ja työntekijöiden jalkapallojoukkue RK10

3. Terveyspalvelut Ruusulankadulla

4. Yhteisöllisyys ja aktivointi (mm. yhteisökokouksen kehittäminen)

5. Työvalmennus ja vertaistoiminta

6. Bänditoiminta

7. Ympäristötoiminta

KÄRKIHANKE

8. Kulttuuritoiminta

9. Ruusulankatu SOMEssa

10. Sosiaalialan verkostoyhteistyö

11. Asukkaiden Muutoslaboratorio

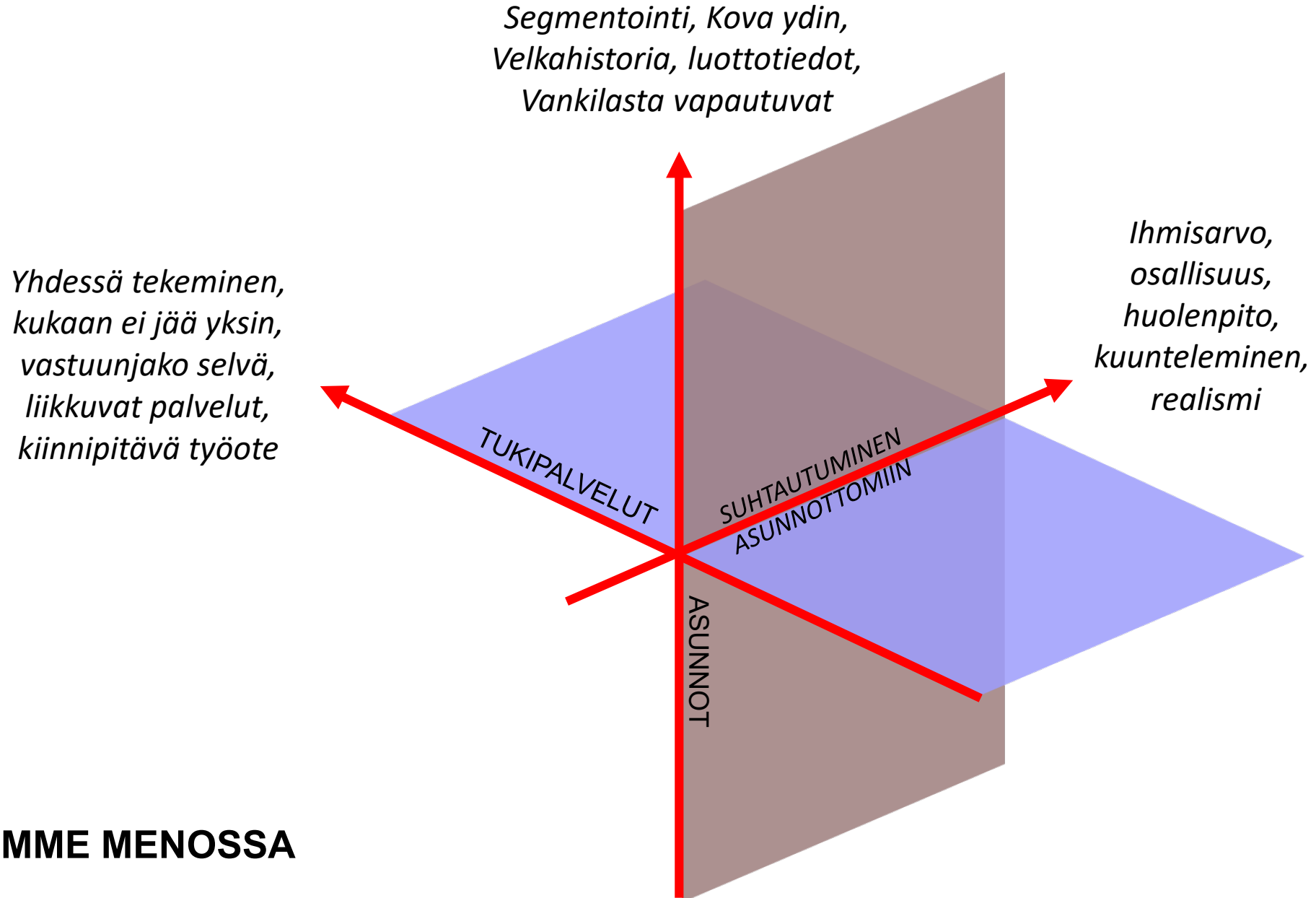
12. Kierrätys

13. Työryhmän palaverit (mm. keskiviikkopalaverien kehittäminen)

14. Muutot Ruusulankadulle ja sieltä pois

15. Kotiin vietävät palvelut Ruusulankadulla

TAMPEREEN ASUNNOTTOMUUSTYÖN KEHITYKSEN SUUNTA

MIHIN OLEMME MENOSSA

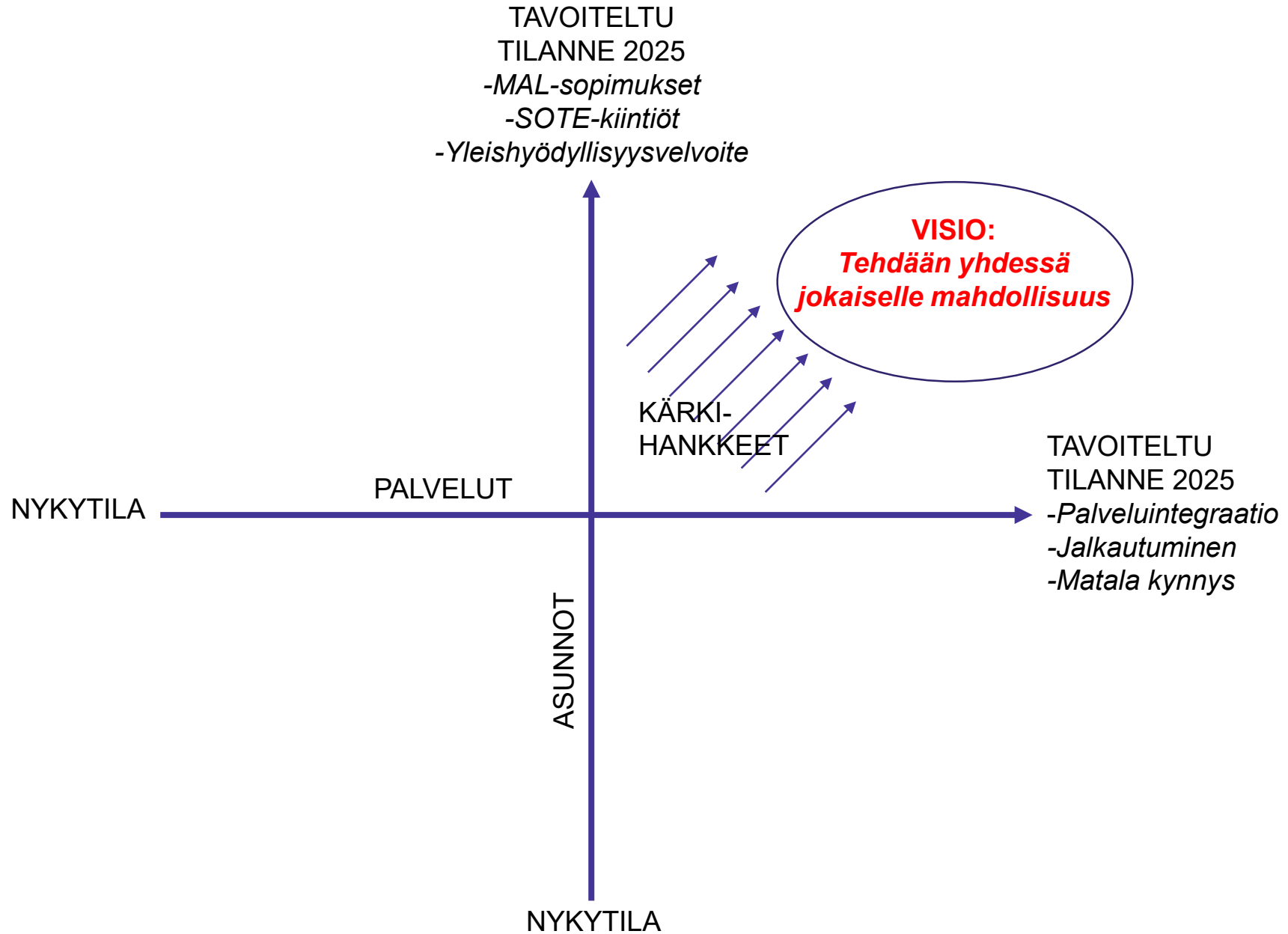
TAMPEREEN KÄRKIHANKKEET

1. Asuntojen saatavuuden vahvistaminen
2. Asumisyksiköiden toimintakulttuurin kehittäminen
3. Nopean moniammatillisen jalkautuvan puuttumisen malli (Nopsajalka)
4. Koulutus, vertaisoppiminen, työn mielekkyys ja hyvinvointi
5. Työtoiminta ja merkityksellinen tekeminen

TAMPEREEN KÄRKIHANKKEET

1. Asuntojen saatavuuden vahvistaminen
- 2. Asumisyksiköiden toimintakulttuurin kehittäminen**
- 3. Nopean moniammatillisen jalkautuvan puuttumisen malli (Nopsajalka)**
4. Koulutus, vertaisoppiminen, työn mielekkyys ja hyvinvointi
5. Työtoiminta ja merkityksellinen tekeminen

ASUNTO ENSIN 2.0 - KEHITYKSEN SUUNTA

ASUNTO ENSIN 2.0 - KÄRKIHANKKEET

1. Asuntojen saatavuuden vahvistaminen
2. Vaativimpien asiakkaiden asuminen ja palvelut
- 3. Työtoiminta ja arjen mielekäs tekeminen**
4. Asunnottomuuden riskien varhainen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy
5. Mielenterveys- päihde-, terveys- ja asumispalvelujen integraatio
6. Asumissosiaalinen työ kuntien ja kuntayhtymien rakenteisiin

Mitä olemme oppineet Asunto ensin 2.0:sta

Asunto ensin 2.0 VISIO: Tehdään yhdessä jokaiselle mahdollisuus

Visio rakentuu kolmen edellytyksen pohjalle:

1. Ylisektoraalinen palvelujen integrointi
2. Organisaatioiden välinen yhteinen palvelutuotanto
3. Mahdollistava yhteisön rakentaminen asiakkaiden kanssa

HF 2.0 VISIO: Tehdään yhdessä jokaiselle mahdollisuus

1. Ylisektoraalinen palvelujen integrointi

Pelkkä hokema vai todellisuutta?

(Esimerkki: **Tampereen kärkihanke ‘Nopsajalka’**)

2. Organisaatioiden välinen yhteinen palvelutuotanto

(Esimerkki: **Asunto ensin 2.0 -laboratorion ehdotus palvelutuottajien yhteisestä yhteiskunnallisesta yrityksestä, osana kärkihanketta Työtoiminta ja arjen mielekäs tekeminen;**

mukana Sininauhasäätiö, Diakonissalaitos, Pelastusarmeija ja VVA)

3. Mahdollistava yhteisön rakentaminen asiakkaiden kanssa

(Esimerkit: **Ruusulankadun kärkihankkeet Yhteisökeittiö ja Aukkaiden bandit; Tampereen kärkihanke Asumisyksiköiden toimintakulttuurin kehittäminen, johon sisältyy Muutoslaboratorio kolmessa asumisyksikössä, joiden välille on muodostunut ‘pyöröoviongelma’; tavoitteena kiinnipitävä työote, joka ei jätä asiakasta ennen kuin tämä saavuttaa valmiuden toimivaan itsenäiseen asumiseen**)

PALAUTETTAASUNTO ENSIN 2.0 - MUUTOSLABORATORIOSTA OSANOTTAJAN OMIN SANOIN

”Prosessimainen työskentely, joka yhdisti laaja-alaista näkemystä ja osaamista, vei tehokkaasti eteenpäin. Välitehtävät rytmittivät työskentelyä ja pakottivat tuomaan myös konkretiaa. Eriyisen hyvin laboratorio onnistui yhteisen tekemisen kipinän sytyttämisessä ja tahtotilan esiin tuomisessa. Usein erilaiset ryhmätyöt ja komiteamietinnöt jäivät hyvin teoreettiselle ”jotain tarttis tehdä”- tasolle, tässä päästiin siitä vielä eteenpäin ja seuraaviin askeliin. Keskustelut olivat antoisia ...

Itselleni kokemus oli antoisa ja myös opettavainen, sillä ilmiötä on tarkastellut vain oman organisaation kapeahkosta näkökulmasta. Tuli tunne, että meillä on järjetön määrä osaamista, joka täytyy vain osata valjastaa yhteisen tavoitteen eteen... Lisäksi osallistaminen toi tunteen, että seuraava ohjelma on todella yhdessä tehty.”